

Verlofregeling tbs

Een reactie op de conceptregeling

Advies d.d. 16 augustus 2010

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1. Aanleiding en context voor dit advies.	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Context voor het advies	7
1.3 Beginselen van Goede Bejegening.	7
2. Omzetting van het verlofbeleid	9
2.1 Een sterkere werking	9
2.2 Resocialisatiedoelstelling	9
2.3 Termijnen in de Verlofregeling	10
2.4 Evaluatie van het proefverlof na twee of drie jaar	11
3. Eerdere aanbevelingen bij het verloftoetsingskader	13
3.1 Verlof vóór de VI-datum in het geval van een combinatievonnis	13
3.2 Voortzetting verlofmachtiging na overplaatsing met een gunstige prognose	14
3.3 Verlof voor levenslanggestraften	14
Bronvermelding	15

Samenvatting

Het vastleggen van de verlobbepalingen in een ministeriële regeling is op zichzelf, vanuit het oogpunt van de rechtspositie van tbs-gestelden, een goede ontwikkeling. De verlobbepalingen krijgen hierdoor een sterkere werking, onder andere waar het de rechtspositie van tbs-gestelden betreft. Ook wordt in de toekomst de totstandkoming of wijziging van nadere verlobbepalingen met meer procedurele waarborgen omkleed.

Omdat een ministeriële regeling, anders dan beleidsregels, minder beoordelingsruimte biedt om van af te wijken, wordt er op aangedrongen de hardheidsclausule ook van toepassing te verklaren in de gevallen bedoeld in artikel 13, dat het van rechtswege vervallen van de verlobmachtiging regelt. Met name bij transmuraal- en proefverlof kan het vervallen van de verlobmachtiging ernstige gevolgen hebben voor de continuïteit van de behandeling. Door toepassing van de hardheidsclausule kunnen zeer nadelige gevolgen worden voorkomen. Verder dringt de Raad erop aan om de termijn voor het afdoen van verlofaanvragen door het Adviescollege Verloftoetsing TBS (Avt) niet alleen in de toelichting te noemen, maar ook in de verlobregeling zelf op te nemen. In het geval van een administratieve nalatigheid zou de oorspronkelijke verlobmachtiging moeten voortduren totdat een beslissing over een nieuwe machtiging is genomen. Voorzover hiervoor niet wordt gekozen, dient de ‘reparatietermijn’ toch tenminste in de verlobregeling zelf te worden opgenomen.

De Raad onderschrijft dat de beveiliging van de maatschappij grenzen stelt aan de verlobmogelijkheden van tbs-gestelden. De Raad constateert wel dat het wegen van andere aan de behandeling verbonden belangen, die ook beogen de veiligheid van de maatschappij te dienen, hierdoor sterk worden ingeperkt. Dit heeft gevolgen voor de voortgang van de behandeling en kan mede tot gevolg hebben dat de gemiddelde behandelduur in de tbs blijft toenemen. Het verdient daarom aanbeveling bij de beoordeling van verlof de beoordelingscriteria voor verlofverlening in het kader van de onvrijwillige ggz te betrekken. Dit geeft mogelijkheden om meer vanuit het oogpunt van zorg over het verlof te oordelen. Uiteraard laat dit onverlet dat het verlof op veilige wijze moet geschieden, want tbs dient in de eerste plaats de beveiliging van de maatschappij. De omzetting van het verloftoetsingskader tbs naar de nieuwe verlobregeling wordt door de Raad aangegrepen om enkele hierna te noemen, belangrijke aanbevelingen uit eerdere adviezen over het verlof nogmaals onder de aandacht te brengen.

De Raad adviseert de minister:

- in de toelichting bij de nieuwe verlobregeling te verwijzen naar de gronden voor verlof die worden gehanteerd bij een onvrijwillig verblijf in de ggz;
- de termijn voor het nemen van een beslissing op een verlofaanvraag in de verlobregeling zelf op te nemen;
- in het geval van een administratieve nalatigheid de oorspronkelijke verlobmachtiging te laten voortduren totdat een beslissing over de nieuwe machtiging is genomen, of anders de termijn voor het repareren van de administratieve nalatigheid in de verlobregeling zelf op te nemen;
- de hardheidsclausule ook van toepassing te verklaren op het artikel dat het van rechtswege vervallen van de verlobmachtiging regelt.

Eerder adviseerde de Raad:

- in het geval van een combinatievonnis ook resocialisatieverlof toe te staan vóór de VI-datum;
- de verlofmachtiging voort te zetten in het geval van overplaatsing met een gunstige prognose;
- de mogelijkheid van resocialisatieverlof voor levenslanggestraften, die zijn geplaatst in een fpc, niet op voorhand uit te sluiten, maar per geval te bezien of verlof van waarde is als onderdeel van het behandelplan.

1. Aanleiding en context voor dit advies.

1.1 Aanleiding

De minister van Justitie heeft de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna de Raad) per brief van 28 juni 2010 gevraagd te adviseren over een concept van de Verlofregeling tbs (hierna de conceptregeling). Deze conceptministeriële regeling vervangt de beleidsregels uit het verloftoetsingskader tbs 2009. Een bepaling die de bevoegdheid voor het opstellen van de regeling aan de minister van Justitie toekent wordt opgenomen in artikel 53 van het Reglement verpleging ter beschikking gestelden (Rvt).

Het huidige Verloftoetsingskader¹ en de bijbehorende “veegbrief” van 16 september 2009² met daarin oplossingen voor knelpunten uit de praktijk vormen de basis van de nu voorgelegde conceptregeling. Daarnaast wordt het opstellen van de conceptregeling benut om de evaluatie van het proefverlof te formaliseren.

1.2 Context voor het advies

De Raad stelt zich op het standpunt dat verlof een essentieel onderdeel vormt van het tbs-systeem. Alleen door het toekennen van verlof kan de dubbeldoelstelling van de maatregel worden behaald: resocialisatie van de tbs-gestelde en beveiliging van de samenleving. Zonder verlof blijft behandelresultaat uit en wordt resocialisatie onmogelijk. Verder onderschrijft de Raad dat de uitvoering van verlof op een veilige wijze dient te geschieden: tbs dient telkens de beveiliging van de maatschappij. In een goed verlofbeleid gaan resocialisatie en maatschappelijke veiligheid daarom hand in hand, waarbij het één geen afbreuk doet aan het ander. Hierover heeft de Raad in eerdere adviezen al uiteenlopende standpunten ingenomen. In dit advies wordt op verschillende punten aan die adviezen gerefereerd.

1.3 Beginselen van Goede Bejegening.

Ter ondersteuning bij de uitvoering van de eigen taken heeft de Raad Beginselen van Goede Bejegening geformuleerd³. Deze beginselen vormen een belangrijk toetsingskader voor de Raad. Ze zijn ook in de voorbereiding van dit advies betrokken.

---

¹ *Stcrt*, 13 maart 2009, nr. 50.

² *Brief van de staatssecretaris van Justitie d.d. 16 september 2009 met kernmerk 560836/09.*

³ *Goed Bejegenen, beginselen voor het omgaan met ingeslotenen, versie 2010.*

2. Omzetting van het verlofbeleid

2.1 Een sterkere werking

Het vastleggen van de verlofbepalingen in een ministeriële regeling is op zichzelf, vanuit het oogpunt van de rechtspositie van tbs-gestelden, een goede ontwikkeling. Een ministeriële regeling is een algemeen verbindend voorschrift. De verlofbepalingen krijgen hierdoor een sterkere werking. Ook wordt in de toekomst de totstandkoming of wijziging van nadere verlofbepalingen met meer procedurele waarborgen omkleed. Nu omzetting van het verlofbeleidskader naar een ministeriële regeling een belangrijke reden vormt voor het opstellen van de nieuwe verlofbepalingen, geeft de Raad de minister in overweging een passage hieraan te wijden in de toelichting bij de regeling. Een ministeriële regeling die gelijklopende beleidsregels vervangt kan ook nadelig uitwerken. Dit komt doordat de betrokken instanties minder speelruimte hebben om van een ministeriële regeling af te wijken. Door toepassing van een hardheidsclausule, zoals opgenomen in hoofdstuk 7 van de conceptregeling, blijft de verloren speelruimte (deels) behouden. In de conceptregeling wordt alleen artikel 2, zesde lid, onder het bereik van deze clausule gebracht. De Raad stelt voor dit ook te doen bij artikel 13 inzake het van rechtswege vervallen van de verlofmachtiging. Met name bij proefverlof kan het vervallen van de verlofmachtiging nadelige gevolgen hebben voor de continuïteit van de behandeling. Tbs-gestelden met proefverlof verblijven buiten de muren van de kliniek. Door het vervallen van de verlofmachtiging worden zij in het forensisch psychiatrisch centrum (fpc) teruggeplaatst. Vaak zal dit nodig zijn, gelet op de aanleiding voor het vervallen van de verlofmachtiging. Maar dit is niet altijd zo, waardoor de consequenties niet in verhouding staan tot het feit dat heeft geleid tot het vervallen van de verlofmachtiging. De hardheidsclausule kan dan uitkomst bieden.

2.2 Resocialisatiedoelstelling

De Raad ondersteunt van harte het aanhalen van de resocialisatiedoelstelling uit artikel 2 van de Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden (Bvt) in de toelichting bij de conceptregeling. In het vervolg van de toelichting, waar wordt aangegeven dat verlof ‘maar’ een onderdeel is van de behandeling, wordt de doelstelling echter afgezwakt. Daarbij wordt ook aangegeven dat verlof niet kan worden ingezet om medewerking aan de behandeling af te dwingen. Uiteindelijk komt de resocialisatiedoelstelling naar de mening van de Raad hierdoor onvoldoende in de conceptregeling tot uitdrukking.

De Raad onderschrijft dat beveiliging van de samenleving grenzen stelt aan de verlofmogelijkheden voor tbs-gestelden. De Raad signaleert echter een ontwikkeling waarbij overwegingen omtrent beveiliging en risicobeheersing grotendeels het krappe kader bepalen waarbinnen de beoordeling van verlofaanvragen plaatsvindt. De beoordelingsruimte voor het wegen van andere belangen, die met het verlof van tbs-gestelden zijn gediend, wordt hierdoor sterk ingeperkt. Dit terwijl met het verlof tevens wordt beoogd de veiligheid van de maatschappij op langere termijn te dienen. In dit kader wijst de Raad op de gronden voor het toekennen van verlof bij een verblijf in de onvrijwillige ggz. In de onvrijwillige ggz bestaat immers ook een spanningsveld tussen beveiligen en behandelen. De gronden voor verlof zijn niettemin ruimer geformuleerd. In de Wet Bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz) luiden de gronden kortweg: is het verantwoord om de

patiënt tijdelijk in de maatschappij te doen terugkeren én is dit in het belang van de patiënt⁴? Behandeling van tbs-getelden is een hoeksteen van de forensische zorg. Dit pleit ervoor bij de beoordeling van de vraag of een verlot in het kader van een tbs-behandeling verantwoord is te achten, ook de beoordelingscriteria voor verlotverlening in het kader van de Wet Bopz c.q. de Wet verplichte ggz te betrekken (Wvvgz)⁵. Uiteraard zonder daarbij de bijzondere eisen ten aanzien van veiligheid in strafrechtelijk kader uit het oog te verliezen.

Op grond van het equivalentiebeginsel⁶ dient de kwaliteit van zorg in de justitiële inrichtingen gelijkwaardig te zijn aan de gezondheidszorg in de vrije maatschappij, rekening houdend met de bijzondere situatie van de vrijheidsbeneming⁷. Dit zou bijvoorbeeld kunnen betekenen dat het toekennen van verlot op negatieve gronden, om een impasse in de behandeling te doorbreken, onder bepaalde voorwaarden ook tot de mogelijkheden behoort⁸. Ten overvloede wordt hier nog opgemerkt dat niet alleen op grond van het equivalentiebeginsel een betere aansluiting tussen de onvrijwillige ggz en de forensische psychiatrie wordt nagestreefd. De minister werkt ook aan een koppeling van relevante wetgeving, zoals ondermeer het geval is bij het wetsvoorstel Wvvgz en Wet Forensische Zorg⁹. Het doel hierbij is om behandeling en beveiliging beter in elkaar te laten overlopen in het geval van een overgang van justitie naar de ggz en vice versa.

Gelet op het voorgaande is de Raad er voorstander van dat in de toelichting bij de Verlotregeling tbs een verwijzing naar de verlotgronden uit de Wet Bopz wordt opgenomen. Hieruit zou duidelijk de relatie tussen gesloten zorg in de ggz en de forensische psychiatrie naar voren moeten komen. Daarnaast zouden tenminste de gronden voor het toekennen van verlot binnen de ggz moeten worden genoemd.

2.3 Termijnen in de Verlotregeling

In de toelichting bij de conceptregeling wordt gesteld dat verlotaanvragen *in beginsel* binnen acht weken door het Avt worden afgedaan, te rekenen vanaf de datum van ontvangst van de verlotaanvraag door de minister. Verder wordt in de toelichting bij artikel 6 een reparatietermijn genoemd. Deze is bedoeld om te voorkomen dat tbs-gestelden op een nieuwe verlotmachtiging moeten wachten in het geval de beslissing over een nieuwe verlotmachtiging door een administratieve onvolkomenheid niet op tijd is genomen. Er wordt aangegeven dat in een dergelijk geval de evaluatie van het verlot zo spoedig mogelijk alsnog wordt uitgevoerd, zonder ernstige nadelen voor de tbs-gestelde. Hiertoe kan een verlotmachtiging ambtshalve eenmaal worden verlengd voor de duur van maximaal vier weken.

De Raad stemt in met het noemen van een termijn voor het nemen van een beslissing op een

---

⁴ Zie artikel 45 lid 1 van de Wet Bopz.

⁵ De Wet Bopz wordt naar alle waarschijnlijkheid vervangen door de Wet verplichte ggz, waarvan het wetsvoorstel op 4 juni 2010 bij de Tweede Kamer is ingediend. Het nieuwe artikel 8:19 regelt de tijdelijke onderbreking van de verplichte zorg. Het luidt: De geneesheer-directeur neemt [...] een beslissing, inhoudende het verlenen van tijdelijke onderbreking van de verplichte zorg aan betrokkene, voor zover en voor zolang dit verantwoord is. Ook dit artikel geeft naar het oordeel van de Raad de nodige ruimte voor het toekennen van verlot aan tbs-gestelden uit het oogpunt van de behandeling.

⁶ Het equivalentiebeginsel is recent nog door de minister onderschreven, Stb 2010, 312 p.6.

⁷ Gezondheidszorgvisie van de Dienst Justitiële Inrichtingen

⁸ De Raad is van mening dat de zinsnede 'verlot op negatieve gronden' een verkeerde indruk geeft. Binnen een behandeling draagt verlot ook altijd aftastende en verkennende elementen in zich. Hierdoor verschilt verlot om een impasse in de behandeling te doorbreken slechts gradueel van andere vormen van verlot. De resultaten van het verlot kunnen immers nooit vooraf bekend zijn. Het is daarom onjuist en mogelijk ook contraproductief om verlot 'op negatieve gronden' af te wijzen. Binnen de ggz wordt dit onderkend. Patiënten op gesloten afdelingen binnen de ggz kunnen hierdoor wel verlot krijgen om een behandeling te doen herleven.

⁹ Het wetsvoorstel Wet Forensische Zorg is 4 juni 2010 bij de Tweede Kamer ingediend, TK 2009-2010, 32398.

verlofaanvraag. In eerdere adviezen is hierom gevraagd¹⁰. Bij het ontbreken van een dergelijke termijn neemt de kans op vertraging bij de afhandeling van de verlofaanvraag immers toe. Dit laatste is uiteraard niet in het belang van de behandeling. Ter verdere versteviging van de rechtspositie wordt erop aangedrongen de termijn in de verloffregeling zelf op te nemen. Daarnaast zou de Raad de toevoeging ‘in beginsel’ willen vervangen door een zinsnede als ‘tenzij zwaarwegende belangen dit verhinderen’. Dit brengt tot uitdrukking dat niet zo maar van de genoemde termijn kan worden afgeweken.

De Raad vindt ook het opnemen van een termijn voor ‘het repareren’ van een administratieve nalatigheid positief, maar meent dat de termijn erg krap is. Het is de vraag of de minister in alle gevallen in staat zal zijn om binnen een termijn van maximaal vier weken alsnog een beslissing te nemen. Een oplossing zou zijn om een langere termijn in de regeling te noemen. De Raad geeft niettemin de voorkeur aan het laten voortduren van de oorspronkelijke machtiging totdat een beslissing over de nieuwe machtiging is genomen. Hierbij kan als voorwaarde worden gesteld dat de inrichting vóór het van rechtswege vervallen van de machtiging een positieve verlofevaluatie heeft ingediend¹¹. Indien hiervoor niet wordt gekozen, dient toch tenminste de genoemde termijn in de nieuwe verloffregeling zelf te worden opgenomen.

2.4 Evaluatie van het proefverlof na twee of drie jaar

De Raad stemt in met de nadere uitwerking van de evaluatie van het proefverlof in de voorgelegde conceptregeling en het bijbehorende format. Wel is de Raad van mening dat de evaluatie bij een deel van de tbs-gestelden met proefverlof een onevenredige last op de resocialisatie legt, bijvoorbeeld omdat zij al meerdere jaren goede resultaten laten zien en geen terugval hebben. Bij deze tbs-gestelden zou evaluatie na twee of zelfs drie jaar kunnen plaatsvinden. Uit een brief van de toenmalige staatssecretaris van Justitie van 12 februari 2010 kan worden opgemaakt dat op een later moment in een versoepeling van de voorschriften wordt voorzien. Het verdient de voorkeur dit op korte termijn te regelen.

---

¹⁰ De Raad adviseerde eerder om de relevante bepalingen uit het verloftoetsingskader van april 2005 te handhaven. Zie adviezen Verloftoetsingskader tbs 2007 en Wijziging verloftoetsingskader tbs 2009.

¹¹ Deze aanbeveling werd eerder in het advies Wijziging verloftoetsingskader tbs 2009 gedaan.

3. Eerdere aanbevelingen bij het verloftoetsingskader

Als een gevolg van de procedurele waarborgen waarmee een ministeriële regeling is omkleed, zal wijziging van de verlobbepalingen in de toekomst minder gemakkelijk zijn. Om deze reden wordt de omzetting van het verloftoetsingskader benut om nogmaals aandacht te vragen voor eerdere aanbevelingen¹².

3.1 Verlof vóór de VI-datum in het geval van een combinatievonnis

De voorgelegde conceptregeling sluit het verlenen van een verlofmachtiging aan veroordeelden met een combinatievonnis vóór het passeren van de datum van de voorwaardelijke invrijheidstelling (VI-datum) uit. De Raad geeft dringend in overweging deze bepaling uit het huidige verloftoetsingskader alsnog te laten vervallen. In eerdere adviezen is al toegelicht dat het bij een combinatievonnis mogelijk moet zijn om een verloftraject te starten zodra dat vanuit behandeloogpunt gewenst en vanuit beveiligingsperspectief verantwoord is, ongeacht of de VI-datum al is gepasseerd¹³. Dit geldt temeer na de recente afschaffing van de Fokkensregeling. Als gevolg hiervan kunnen veroordeelden met een combinatievonnis niet langer na eenderde van de opgelegde vrijheidsstraf voor overplaatsing naar een fpc in aanmerking komen. Alleen op grond van bijzondere omstandigheden, zoals genoemd in artikel 42 van de Penitentiaire Maatregel, kunnen veroordeelden nog voor hun VI-datum in een fpc worden geplaatst. Het gaat om omstandigheden als dringende medische redenen, de jonge leeftijd van de veroordeelde of een advies van de rechter. Deze omstandigheden brengen met zich mee dat plaatsing vóór de VI-datum alleen nog uitdrukkelijk vanuit het oogpunt van de behandeling zal geschieden. Om deze reden wordt het volledig uitsluiten van resocialisatieverlof voor de VI-datum niet wenselijk geacht.

In reactie op de eerdere aanbevelingen van de Raad heeft de toenmalige staatssecretaris aangegeven dat de belangen van slachtoffers en nabestaanden haaks staan op het toekennen van verlof voordat de VI-datum is gepasseerd¹⁴. Met de bewindspersonen onderschrijft de Raad het gewicht dat aan de belangen van slachtoffers en nabestaanden moet worden toegekend. De Raad verschilt daarentegen van mening over de wijze waarop aan dit belang recht kan worden gedaan. Ook als verlof vóór het passeren van de VI-datum wordt toegestaan, wordt niet aan de belangen van slachtoffers en nabestaanden voorbij gegaan. In het format voor de verlofaanvraag wordt nadrukkelijk met hun belangen rekening gehouden. Als blijkt dat verlof daarmee in conflict komt, kunnen beperkingen in de verlofmachtiging worden opgenomen of kan van verlof worden afgezien. In dit licht vindt de Raad het onjuist om het verlenen van een verlofmachtiging aan veroordeelden met een combinatievonnis vóór de VI-datum in alle gevallen op voorhand uit te sluiten. Behandeling draagt namelijk ook bij aan veiligheid. Zowel uit het oogpunt van zorg als uit het oogpunt van de maatschappelijke veiligheid kan het daarom aangewezen zijn om vóór de VI-datum met de behandeling te beginnen. In dat geval zullen de slachtoffers tijdig over het toekennen van verlof moeten worden geïnformeerd.

Hierbij wordt erop gewezen dat de tbs-maatregel in het geval van een combinatievonnis al van kracht is tijdens de tenuitvoerlegging van het strafdeel. Vanaf dat moment mag de behandeling niet uit het oog worden verloren. In dit opzicht mag er geen verschil zijn met de behandeling van tbs-

¹² Andere aanbevelingen die de Raad deed, maar waar de bewindslieden nog niet op reageerden, zijn opgenomen bij de bronvermelding onder het overzicht van relevante adviezen.

¹³ Zie adviezen Verloftoetsingskader tbs 2007 en Wijziging verloftoetsingskader tbs 2009.

¹⁴ Brief van 1 juni 2009 met een reactie van de staatssecretaris van Justitie op het advies Wijziging verloftoetsingskader 2009.

gestelden zonder straf.

Eerder werd in dit kader al op een inconsistentie in de tenuitvoerlegging gewezen. Personen die alleen tot een vrijheidsstraf zijn veroordeeld, maar die in een fpc zijn geplaatst, kunnen wel vóór het passeren van hun VI-datum met verlof, onder de voorwaarden dat de prognose en behandeldoelen zich niet tegen de toekenning van het verlof verzetten. Bovendien kunnen gedetineerden in penitentiaire inrichtingen ook vóór de VI-datum met verlof in het kader van hun resocialisatie.

3.2 Voortzetting verlofmachtiging na overplaatsing met een gunstige prognose

De bepaling die stelt dat een verlofmachtiging komt te vervallen zodra een tbs-gestelde wordt overgeplaatst naar een ander fpc blijft in de nieuwe verloffregeling gehandhaafd. De Raad vindt dit geen recht doen aan patiënten met een gunstige prognose. Het komt regelmatig voor dat tbs-gestelden in het kader van hun resocialisatie tijdens de fase van het transmuraal- en proefverlof worden overgeplaatst. Bij deze patiënten is er sprake van een goede vooruitgang in de behandeling. Het vervallen van de verlofmachtiging is in die gevallen onredelijk bezwarend. De ontvangende inrichting zal immers een nieuwe verlofmachtiging moeten aanvragen, alvorens het verlof weer kan worden toegekend. Hierdoor wordt het transmuraal- of proefverlof abrupt gestopt en wordt de continuïteit in de behandeling onderbroken. Voor de behandeling en resocialisatie is dit contraproductief. Het is voorstelbaar dat deze vertraging mede bijdraagt aan de olopemde behandelduur in de forensische psychiatrie.

De Raad stelt voor de verlofmachtiging in beginsel ook na een overplaatsing door te laten lopen, maar alleen onder bepaalde voorwaarden: de behandeling wordt voortgezet en er is sprake van een gunstig behandelverloop, een gunstige prognose en een positieve risicotaxatie. In de conceptregeling leest de Raad een grondslag voor het voortzetten van de verlofmachtiging. In de toelichting onder 'Gelaagd toezicht' staat geschreven: 'Nadat de verlofmachtiging is verleend, heeft het Forensisch Psychiatrisch Centrum de verantwoordelijkheid om voorafgaand aan elke verlofverlening na te gaan of de beveiligingsmaatregelen en de begeleiding voldoende zijn om de maatschappelijke veiligheid te waarborgen.' Uitgaande van deze verantwoordelijkheid, die is neergelegd bij het hoofd van iedere tbs-kliniek, kan flexibel met toekenning van verlof na overplaatsing worden omgegaan.

3.3 Verlof voor levenslanggestraften

De nu geldende verlobepalingen voor levenslanggestraften die in een tbs-inrichting worden verpleegd blijven in de conceptregeling gehandhaafd. Dit betekent dat aan verpleegden met een levenslange gevangenisstraf alleen incidenteel verlof op basis van humanitaire gronden kan worden toegekend. Resocialisatieverlof is niet mogelijk. De Raad onderkent dat dit in het merendeel van de gevallen gewenst is, maar vindt wel dat het aangewezen is om hierover per geval te beslissen. Anders dan de toenmalige staatssecretaris¹⁵ is de Raad van mening dat het in een bijzonder geval wenselijk kan zijn om aan levenslanggestraften, die voor behandeling in een fpc zijn opgenomen, (perspectief op) verlof te bieden als onderdeel van het behandelplan. De Raad volstaat met te verwijzen naar de eerdere adviezen¹⁶.

---

¹⁵ Per brief van 1 juni 2009 heeft de toenmalige staatssecretaris van Justitie gereageerd op de adviezen van de RSJ van 23 februari en 4 april 2007. In deze reactie stelt de staatssecretaris zich op het standpunt dat verlof voor levenslanggestraften zich niet goed verdraagt met het oogmerk van de levenslange gevangenisstraf. Alle vormen van verlof voor levenslanggestraften, anders dan incidenteel verlof, worden daarom afgewezen.

¹⁶ Zie adviezen in noot 13.

Bronvermelding

Adviezen van de RSJ

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, *Wijzigingen verlofbeleid tbs*, Den Haag, 23 februari 2007.

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, *Verloftoetsingskader tbs 2007*, Den Haag, 4 april 2007.

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, *Het van rechtswege vervallen van de verlofmachtiging in de tbs, advies over het voorstel tot wijziging van het Reglement verpleging ter beschikking gestelden*, Den Haag, 1 februari 2008.

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, *Wijziging verloftoetsingskader tbs 2009*, Den Haag, 28 januari 2009

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, *Afschaffing van de Fokkensregeling, Beter niet*, Den Haag, 2 februari 2010.

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, *Goed Bejegenen, beginselen voor het omgaan met ingeslotenen*, versie 2010

In eerdere adviezen zijn verschillende aanbevelingen over de verlofbepalingen gedaan, waar de Raad nog geen reactie op heeft ontvangen. Deze aanbevelingen wil de Raad graag kort memoreren:

- De aanbeveling om uit te gaan van de vervolgingsbeslissing van het Openbaar Ministerie in het kader van het van rechtswege vervallen van de verlofmachtiging als gevolg van een strafbaar gepleegd door een terbeschikkinggestelde (*Het van rechtswege vervallen van de verlofmachtiging in de tbs*, 1 februari 2008).
- De aanbeveling om de aangifteplicht voor hoofden van klinieken te vervangen door een meldingsplicht ten aanzien van *alle* delicten (*Het van rechtswege vervallen van de verlofmachtiging in de tbs*, 1 februari 2008).
- De aanbeveling om het min of meer verplichte gebruik van geweld door verlofbegeleiders te heroverwegen (*Wijziging verlofbeleid tbs*, 23 februari 2007).
- De aanbeveling om in het kader van de behandeling soms ook een verlofmachtiging op negatieve gronden toe te staan (*Wijziging van het verloftoetsingskader tbs 2009*, 28 januari 2009).

Beleid(s)brieven

Beleidsregels met betrekking tot de verlofverlening aan ter beschikking gestelden, Staatscourant, 13 maart 2009, nr. 50.

Brief van de staatssecretaris van Justitie aan de RSJ van 1 juni 2007 inzake het RSJ-advies wijzigingen verlofbeleid.

Brief van de staatssecretaris van Justitie aan de algemeen directeuren van de forensisch

psychiatrische centra van 2 februari 2009 inzake de evaluatie van proefverlof.

Brief van de staatssecretaris van Justitie aan de algemeen directeuren van de forensisch psychiatrische centra van 16 september 2009 inzake knelpunten in het verloftoetsingskader 2009.

Brief van de staatssecretaris van Justitie aan de RSJ en de reclasseringsorganisaties van 12 februari 2010 inzake aanpassing van het verloftoetsingskader 2009.

Gezondheidszorgvisie DJI, Dienst Justitiële Inrichtingen, Den Haag 2006.

Kamerstukken

Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 452, nr. 10.

Tweede Kamer, vergaderjaar 2006-2007, 29 452, nr. 66.

Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 29 452, nr. 119.

Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 29 452, nr. 123.

Wet- en regelgeving

Staatsblad 2010, 312, Besluit van 24 juli 2010 tot wijziging van het Reglement verpleging ter beschikking gestelden wegens een technische aanvulling en tot wijziging van de Penitentiaire maatregel in verband met de schrapping van de bepaling dat de plaatsing van een veroordeelde die tevens de maatregel van tbs met dwangverpleging is opgelegd, in beginsel geschiedt nadat eenderde van de opgelegde gevangenisstraf ten uitvoer is gelegd en enige technische verbeteringen.

